

นวนิยายไทย

สองวารีสี่ขาด • สันติธร วินิจัยกุล

พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก : โดยสำนักพิมพ์เพื่อนดี, ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

ภาพปก-ออกแบบ : ฟารุต สมครไทย

ราคา : ๒๐๐ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
สันติธร วินิจัยกุล.

สองวารีสี่ขาด.-กรุงเทพฯ : อักษรโสภณ, ๒๕๖๑.

๓๒๖ หน้า.

๑. นวนิยายไทย. I. ชื่อเรื่อง.

๘๕๕.๕๑๓

ISBN 978-974-253-664-0

เจ้าของ

ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์

ผู้จัดการสำนักพิมพ์

บรรณาธิการสำนักพิมพ์

กองบรรณาธิการ

คอมพิวเตอร์ - ศิลปกรรม

พิมพ์และจัดจำหน่าย

บริษัทอักษรโสภณ จำกัด

สันติ ส่งเสริมสวัสดิ์

สุดารัตน์ ส่งเสริมสวัสดิ์

วิญชณ์ ตรีธรรมวุฒิกุล

ยศวดี เป็นประเสริฐ

สมยงค์ กงใจ สุทธิธรรมา เสตรา

สำนักพิมพ์เพื่อนดี ในเครือบริษัทอักษรโสภณ จำกัด

เลขที่ ๕๘ ซอยนภาศัพท์ (แยก ๕) ถนนสุขุมวิท ๓๖

แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๕๘-๕๘๕๗, ๐-๒๒๕๘-๕๘๖๑-๒

โทรสาร ๐-๒๒๕๘-๕๑๓๐

www.puendee.com

www.facebook.com/puendee

www.sakulthaionline.com

คำนำ

สำนักพิมพ์เพื่อนดี

แม้ด้วยเรื่องเชื้อชาติจะสำคัญสำหรับการครองรักของคนเราไปจนแก่เฒ่า แต่นั่นเชื่อว่าจะกั้นหญิงชายไว้มิให้ครองคู่และจำนนต่ออุปสรรคเสมอไปได้

เลือดตะวันตกและเลือดสยามในเรือนกายของ ‘ฟุ่ม’ ตัวละครเอกจากเรื่องนี้ล้วนเป็นสีชาติ สีที่สองเผ่าพันธุ์รวมกันอยู่เป็นหนึ่งเดียว...หนึ่งใจที่มีให้แผ่นดินเกิดอย่างรู้คุณค่า เป็นชีวิตจิตใจ พร้อมฝังร่างกายที่มีเลือดตะวันตกและตะวันออกในยามสันหลมรวมอยู่ ณ ที่เดียวกัน...คือแผ่นดินสยาม ส่วนหัวใจมิไว้ให้รักแท้เพียงรักเดียว รักอันบริสุทธิ์แหวววารวากับ ‘มุกกลางใจ’ ในดินแดนแห่งนี้

สันติธร วิจิฉัยกุล เจ้าของเรื่อง ‘แสงจากสรวง’ ที่ประทับใจนักอ่านมากก่อนหน้านี้นี้ ยังคงมุ่งมั่นจะหยิบยกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ มารังสรรค์เป็นนวนิยายเพื่อผู้อ่านต่อไป โดยดึงเอาช่วง ร.ศ. ๑๑๒ ซึ่งเกิด ‘วิกฤตการณ์ปากน้ำ’ ระหว่างชาติยุโรปกับสยาม แสดงภาพยามคนไทยต้องขมขื่นกับการเสียดินแดนสำคัญ เสมือนเสียแขนขาไปเพื่อดำรงไว้้อย่างจำยอม

ในประวัติศาสตร์ ช่างเต็มไปด้วยเรื่องราวการต่อสู้ของชาติพันธุ์ เล่ห์กลอุบายของศัตรู สีสนของมิตรไมตรี ความรัก ความเชื่อใจ แต่อย่างไรเสียประวัติศาสตร์ล้วนคือประสบการณ์ เป็นบทเรียน และเป็นธรรมะสอนใจเราได้เป็นอย่างดี

สองวารีสี่ชาติ

สันติธรรม วิจัยกุล

บทนำ

ลมสงบ กิ่งไม้ใบหญ้านิ่งงันประหนึ่งต้องคำสาปกลายเป็นหิน ทุ่งโล่ง
เงียบสนิทราวไร้สิ่งมีชีวิต แต่แสงจากคบไฟช่วยบอกว่ายังมีกลุ่มชายทั้งฉกรรจ์
และสูงวัย ท่าทางเคร่งเครียดกำลังเดินมุ่งหน้า บางคนสวมชุดสีขาวยาวแขนยาว
โจงกระเบนสีม่วงเข้ม บนศีรษะมีหมวกกะโล่ บางคนใส่เสื้อคอกลมสีเข้มอย่าง
ชาวบ้านทั่วไป แต่ถือปืนยาวนำเกรงขาม แสงไฟในมือชายหลายคนสาดส่อง
ให้เห็นผีเสื้อกลางคืนตัวน้อยบินฉวัดเฉวียนไปมา ก่อนหายสู่ความมืดในอีก
ชั่วครู่ คล้ายไม่ต้องการร่วมเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดในไม่กี่อึดใจ

ผีเสื้อของชายผู้เดินนำเริ่มชะลอและหยุดลง เป็นที่ให้ผู้ติดตามทั้งหมด
เกือบยี่สิบหยุดตาม ชายอีกผู้หนึ่งก้าวขึ้นมาข้างผู้นำ

“บออยู่ของพวกฝรั่งเศสมัน อยู่ทางพื้นบ้านน้อยคุณพระ”

ชายผู้นำพยักหน้า เขาล้วงเข้าวัยสี่สิบแล้ว รูปร่างไม่ใหญ่โต ผิวออก
คล้ำเล็กน้อย ใบหน้ากลมมนดูเคร่งขรึมด้วยหนวดเหนือริมฝีปาก เขาเงย
มองอาคารไม้ทอดตัวยาวเบื้องหน้าพลางครุ่นคิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น อาจเป็นไปได้
ทั้งทางดีและร้าย ความขัดแย้งอาจทุเลาเบาบาง หรือยิ่งลุกลาม ไม่อาจระบุ
ให้แน่ชัด แต่ด้วยหน้าที่ทำให้ชายผู้นี้ยังเดินหน้าโดยไม่เกรงกลัว

พระยอดเมืองขวางเริ่มออกเดินอีกครั้ง กระทั่งมาถึงหน้าที่พักชั่วคราว
ของทหารฝรั่งเศส มีชายผมสีน้ำตาลแดง วัยคงไม่ต่ำกว่าสามสิบห้า หนวด
เพิ่มเหนือปาก สวมเสื้อคอตั้งสีเข้ม กางเกงขายาวสีเดียวกัน เดินออกมา
ที่ระเบียงเรือนพักพร้อมชายชาวสยามอีกคนหนึ่ง

หนึ่งในกลุ่มผู้มาเยือนก้าวออกไป เริ่มสนทนากับทหารชาวญวนผมยาว
ผู้ทำหน้าที่เป็นล่ามแปลภาษา ซึ่งยืนรอรับการมาครั้งนี้เรียบร้อยแล้วอย่างไม่เต็มใจนัก

“ข้าน้อยขุนวังเมืองท่าอุเทน ฮับคำสั่งมาแต่พระยอดเมืองขวาง ให้มา
เว้ากับฝรั่งเศส เพื่อปล่อยโทษหลวงอนุรักษย์ ที่ถือจับมาอย่างบ่เป็นธรรม”

ล่ำมชาวนวนแปลความให้นายทหารต่างชาติบนอาคาร จากนั้นรับคำตอบได้มาบอก

“เราไม่สามารถทำตามความต้องการของท่านได้ ในเมื่อหลวงอนุรักษ์ฯ กระทำการอันอาจก่อให้เกิดความวุ่นวาย เสี่ยงเกิดความสูญเสียทั้งสองฝ่าย จึงจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ แต่เราบอกพวกท่านได้ว่า ฝรั่งเศสจะควบคุมหลวงอนุรักษ์ฯ ไว้ด้วยการให้เกียรติอย่างเหมาะสม”

ขุนวังเดินกลับไปหาพระยอดเมืองขวาง พุดปรึกษากันสักครู่ ผู้นำเหล่าชายสยามกว่าสิบจึงตะโกนขึ้น

“หลวงอนุรักษ์ฯ หากท่านไม่ประสงค์อยู่ในการควบคุมของพวกฝรั่งเศสต่างชาติแล้ว ขอท่านจงเดินลงมาร่วมกับพวกเราเถิด”

ล่ำมชาวนวนแปลความให้ผู้เป็นนาย ทว่ากับขุนนางสยามบนเรือนไม่ฟัง ต้องอาศัยล่ำม เขาเข้าใจและคิดจะทำตามนั้น หากแต่กลับถูกนายทหารฝรั่งเศสคว้าข้อมือแล้วกระซกหายเข้าไปในห้องพัก

เมื่อเห็นที่ท่าของผู้บังคับบัญชาไม่ฟังต้อนรับเหล่าผู้มาเยือนอีก ล่ำมจึงเดินกลับขึ้นบนอาคารไม้ ปล່อยให้ด้านหน้าเหลือเพียงทหารภูมยีนคึมเชิงอยู่ห้าถึงหกคนเท่านั้น

แม้ยังมีปักหลักอยู่กว่าสิบ แต่บริเวณด้านหน้ากลับเจียบงันไร้เสียงผู้คน เปลวไฟโบกพลั่ว สายลมแผ่วเบา เสียงกึ่งไม้ลูไหวราวเสียงกระซิบปลอบประโลมไร้ความหมาย นกแสกร้องแทรกดังแหลมประหนึ่งต้องการปลุกเหล่าผู้มาเยือนให้หลุดพ้นจากโลกเจียบ

ทว่าไม่เกิดผล

ยังไม่มีสุ้มเสียงหรือความเคลื่อนไหวใดๆ พระยอดเมืองขวางยั้งหนึ่ง หรือตาเล็กเพ่งมองความสลัวบนอาคารไม้ ครุ่นคิดบางอย่าง

เนิ่นนานที่เดียวก่อนความเจียบงันจะถูกสลายสิ้นด้วยเสียงดังกังจากบนที่หักชั่วคราว

อึดใจต่อมา แสงไฟบนที่หักเผยให้พระยอดเมืองขวางเห็นหลวงอนุรักษ์ฯ วิ่งออกจากห้องซึ่งอาจเรียกว่าเป็นห้องคุมขัง ตรงลงบันไดมา ทว่าถูกทหาร

ญวนสองคนขวางไว้

ขุนวังรีบเข้าไปหวังพูดต่อรองอีกหน แต่ไม่ทันเอ่ยปากก็เห็นนายทหาร
ผมหน้าตาลแดงตามออกมา ตะโกนลั่นภาษาของตัวเอง คำว่าบางอย่างจากเอว
มีทหารญวนจากทั้งด้านหลังอาคารไม้และส่วนอื่นวิ่งมาพร้อมอาวุธในมือ

“คุณหลวงรีบลงมา!” พระยอดเมืองขวางตะโกนเสียงหลง ขณะที่ผู้
กำลังลงจากอาคารก็พยายามผลักคนขวาง ขุนวังรีบถลันตัวเข้าไปหวังช่วย
พวกเดียวกัน แต่ไม่ทันก้าวไปถึง เสียงนายทหารฝรั่งเศสตะโกนปรามดังอีก
ครั้ง

ตามด้วยเสียงปืนสนั่นทั่วท้องทุ่งกว้าง!

ร่างขุนวังร่วงกองสิ้นชีพ!

ทุกคนแทบหยุดนิ่ง เว้นเพียงนายทหารหัวแดงเท่านั้นที่ยังตะโกนโหวก
เหวก ไม่มีล้ามญวนคอยแปลความเช่นเมื่อแรก ชายฉกรรจ์ผู้ถืออาวุธของ
ฝ่ายผู้มาเยือนรีบประทับปืนกับร่องไหลเตรียมพร้อม ขณะเดียวกันทหารญวน
อีกเกือบสิบก็ตรงออกมาจากด้านหลังอาคารพร้อมอาวุธเพื่อสมทบกับพรรค
พวก

หลวงอนุรักษ์ฯ หนึ่งมองร่างเพื่อนขุนนางกองสิ้นลมกับพื้น หันไปทาง
นายทหารฝรั่งเศส ตั้งใจจะพุ่งเข้าเอาเรื่อง แต่ถูกพวกญวนสองคนคว้าแขน
รั้งตัวเอาไว้ ตอนนั้นเองเสียงปืนอีกนัดดังขึ้น

ญวนร่างผอมที่รั้งหลวงอนุรักษ์ฯ ทรวดลงกองแน่นิ่งกับพื้น ส่วนอีกคน
ยืนตะลึง

นายทหารฝรั่งเศสพลันมองหาต้นเสียง พลังหันปลายกระบอกรูปปืนสั้น
เหนียวไกส่งกระสุนพุ่งสู่ร่างเจ้าของลูกปืนที่ปลิดชีพลูกน้องตนเอง

ฝ่ายสยามอีกคนร่วงกองสิ้นลมบนพื้นดินแห่งกรัง

มีเสียงกระสุนแผดลั่นเป็นนัดที่สี่ ตามด้วยอีกหลายต่อหลายนัดสนั่น
ทุ่ง

ความโกลาหลเกิดขึ้น

ทหารสองฝ่ายรีบกระโจนตัวเข้าที่กำบัง บ้างหมอบต่ำแล้วยิงต่อสู้อ

ประกายไฟจากปลายกระบอกรบพุ่งส่องแสงแวบวับ เสียงอาวุธดังจนได้ยินไกลหลายเส้น

“ยิงสู้มัน!” พระยอดเมืองขวางประกาศก้อง เป็นเหมือนคำสั่งย่ำชัด ให้เหล่าชายฉกรรจ์เริ่มการต่อสู้ ทั้งหมดระดมยิงใส่ศัตรูที่เข้ามาสมทบหลบแอบตามมุมอาคารและจุดกำบัง

มีเปลวไฟลุกโชนขึ้นทีละน้อยบนหลังคาจาก ก่อนไหม้รุนแรงในอีกไม่กี่อึดใจ พวกญวนลุกลี้ลู่กลน พยายามเคลื่อนหาจุดกำบังใหม่ จึงถูกคมกระสุนฝ่ายสยามปลิดชีพไปหลายคน ผู้มาเยือนเริ่มรุกคืบ

ดูเหมือนไฟไหม้ใหญ่ทำให้การยิงต่อสู้ค่อยลง และไร้กระสุนจากฝ่ายต่างชาติ พระยอดเมืองขวางออกคำสั่งให้รับนำร่างไร้วิญญาณของพวกที่ตายทั้งสองฝ่ายมากองไว้ในอาคารไม้ที่กำลังกลายเป็นเถ้า

เรือนพักชั่วคราวถูกเพลิงไหม้ แสงสว่างมากพอให้ผู้นำกลุ่มคนฝ่ายสยามเห็นร่างไร้ชีวิตของทหารฝ่ายตัวเองหกคนรวมถึงขุนวังนอนนิ่งสงบ และเห็นอีกสิบกว่าร่างของฝ่ายฝรั่งเศส เกือบทั้งหมดเป็นทหารญวน

ทว่าเพียงหนึ่งที่แตกต่างกัน คือร่างที่เขาย่อตัวนั่งข้างๆ ผมสีน้ำตาลแดง คล้ายเด่นชัดขึ้นเมื่อต้องแสงทองของเปลวเพลิง ริมฝีปากเผยอเล็กน้อย ฐกระสุนกลางอกดูจู่โจมหมายที่มีจรรยาผู้พรากรชีวิตฝากไว้ ขุนนางสยามมองพลางคิด แม้เชื่อมั่นสิ่งที่ทำ ถือเป็นหน้าที่ความจำเป็นในฐานะขุนนาง แต่เขาก็เห็นปัญหาอันอาจตามมา เอื้อมมือไปตรงคอของศพ แผ่นโลหะสีเงินห้อยคอฉายประกายแวบวาว ภายใต้อันแสงทองที่พลิวไหวตามกระแสลมอ่อนปรากฏอักษรบนแผ่นโลหะ นามแห่งผู้วายชนม์ ‘M.GROSGURIN (ม. โกรสกีูเร็ง)’

ตลาดทำยวงสายวันนี้ผู้คนมากเช่นเคย แผงขายของวางเรียงรายระกะระกะ แต่ก็ไว้ช่องแคบๆ ตรงกลางพอให้เดิน สินค้ามีหลากหลาย ทั้งของสดของแห้ง เสียงพูดคุยมิให้ได้ยินไม่ขาด เช่นเดียวกับลูกค้าที่มาซื้อหาข้าวของ ผู้คนทั้งชาวบ้านทั่วไป และคนในวัง ต่างมาเดินซื้อหาของกันคละคลำ ผู้ชายหลายคนบ้างเปลือยท่อนบน บ้างสวมเสื้อคอกลม นุ่งโจงกระเบน ส่วนผู้หญิงมีทั้งหม่แถบอย่างเดียว และที่มีผ้าหม่ทับแถบอีกที บางคนซึ่งเดินเข้าออกประตูวัง ก็มีที่สวมเสื้อจีบเอว ติดโบ นอกจากนี้ยังมีชาวต่างชาติ ทั้งชาวตะวันตก และฝรั่งตะวันตกให้เห็น ต่างแต่งตัวกันตามแบบแผนของชาติตน

แสงแดดอบอุ่นกรุ่นกลิ่นชีวิตชาวสยามอันเรียบง่าย สายน้ำกว้างทอดกายอยู่ใกล้ๆ เป็นสายเลือดของแผ่นดิน ประกายแสงระยับบนผิว งดงามไม่แพ้แสงวิบวาวบนยอดมหาปราสาทที่ตระหง่านอยู่เคียงคู่

“พ่อฟุ่ม...พ่อฟุ่ม...”

เสียงเรียกถึงความสนใจของชายหนุ่มจากภาพตลาดทำยวง มายังชายร่างสมส่วน ใบหน้ากลมเกลี้ยงเกลา แต่งกายชุดแขนยาวสีขาวมีกระดุมหน้าโจงกระเบนสีเข้ม ผู้นั้นยืนท่าท่าชะเง้อชะเง้ออยู่นานแล้ว เพลานี้ริมฝีปากเริ่มฉีกยิ้มกว้างบ่งบอกความเบิกบานแผ่แววตืนตืน สายตาจับจ้องที่ประตูวังตอนเอ่ยต่อมา

“แม่นวลออกมาแล้วละ”

ฟุ่มเห็นว่าปากประตูช่องกุดตอนนี้มีสตรีร่างผอมเพรียว ใบหน้าออกกลม ผิวขาวผ่อง นุ่งผ้าสีเหลือง หม่แพรจีบสีจำปา ยืนหันซ้ายแลขวาอยู่เพียงลำพัง

“เอ...ไยแม่นวลจึงออกมาคนเดียววะ แล้วน้องฉันทำไมจึงไม่ออกมา

ด้วยกัน ฉันบอกไปแล้วเป็นมันเป็นเหมาะ”

“คงมีงานในตำหนักนะ” ฟุ่มบอก “ไม่เป็นไร ตอนนี้อย่ารีบไปพูดจา กับแม่จนวลให้สบายใจเถิด ฉันจะเดินเล่นคอยอยู่แถวๆ นี้”

“เอาอย่างนั้นหรือ” สีหน้าแววตาคนพูดแฝงความรู้สึกผิดเจือปนอยู่ “อย่างนั้น ประเดี๋ยวฉันกลับมาละ”

ฟุ่มผงกศีรษะรับ มองอีกฝ่ายปลีกตัวไปหาหญิงสาวที่นัดหมายกันไว้ รู้ดีว่าเวลานี้ควรปล่อยให้เพื่อนมีเวลาไปพูดเจรจาความให้คลายคิดถึงกับหญิง ที่แอบชอบพอกัน นึกยินดีด้วย เชื่อว่าน่าจะได้มีงานหมั้นหมายกันอีกไม่นาน

เพื่อนของฟุ่มคนนี้ เป็นขุนนางสังกัดกระทรวงต่างประเทศ ผู้คนเรียกกันว่าคุณหลวงสวัสดิโกษา เดิมเคยทำงานอยู่กรมพระคลัง ต่อมาเมื่อปีก่อน จึงย้ายมาทำงานในกระทรวงต่างประเทศ

หลวงสวัสดิโกษามีเรือนพักอยู่คลองบางหลวง เขาเป็นคนผิวออกคล้ำ มีร่องรอยกร้านแดดอยู่บ้าง ช่วงวัยสูงกว่าฟุ่มเล็กน้อย คือล่วงวัยสี่สิบสอง ฟุ่ม จึงเห็นว่าเป็นเวลาเหมาะสมที่จะแต่งงานมีภรรยาได้แล้ว และแม่จนวลก็ เหมาะสมกันทุกประการ ประหนึ่งกิ่งทองใบหยก

ฟุ่มใช้เวลาระหว่างรอเพื่อนไปกับการเดินชมตลาดท่าเตียน แถวนั้น เป็นตลาดใหญ่ ผู้คนคึกคัก มีร้านรวงในตึกก่ออิฐสองชั้นเป็นแถวอยู่สองข้าง ทั้งร้านขายเครื่องประดับ ของกินของแห้ง ผ้าผืนแพรพรรณก็มี ทั้งผ้า แพร่ไหมจากเมืองจีน ผ้าเยียรบับจากอินเดียและแถบอาหรับเปอร์เซีย บน ถนนระหว่างสองข้างตึก มีแผงค้าของพ่อค้าแม่ค้าทั้งชายหญิงเรียงราย สินค้า มีทั้งของสด ปลา ผักผลไม้ ของใช้ไม้สอย จำพวกหมากพลูบุหรี่ยาเส้น กี๋รูลูกค้ามาซื้อหา

มีชายสวมหมวกคล้ายชาวญวนหยุดยืนพูดคุยกอยู่หน้าแผงค้ายาเส้น ขณะที่คุณป้าวัยสักสี่สิบเศษ ถือตะกร้า กำลังเลือกหาผักบนแผง คุยกับ แม่ค้าว่าจะหาเอาไปแกงเหิน ที่แผงหมากพลู มีชายหนุ่มสองคนยืนมกรู้มกริม เอย์เพลงยาวเกี้ยวพาทิเล่นที่จริงกับแม่ค้าสาว ทำทางคนถูกเกี้ยวก็ไม่ได้ เชนอายุเท่าไร กลับตอบได้อย่างมีชั้นเชิง พร้อมกับเพื่อนอีกสองคน ก็ช่วย

กันร้องโอดกัลบักลุ่มชายหนุ่มชนิดไม่ยอมแพ้

ฟุ่มเดินชมตลาดไปเรื่อยๆ ผ่านหน้าร้านขายเครื่องประดับตกแต่งเรือน หากจำไม่ผิด เห็นจะเป็นร้านของพ่อค้าชาวโปรตุเกส ตรงหน้าร้าน มีกระจกเงาบานใหญ่ใส่กรอบลวดลายแบบยุโรป ตั้งประดับรอยลูกค้า ฟุ่มมองเห็นตัวเองในกระจก วันนั้นเขาสวมเสื้อผ้าแบบชาวเมืองฝรั่ง งานเลขานุการของพ่อ ไม่ใช่ขุนนางราชการ ที่จะแต่งกายเช่นเดียวกับหลวงสวัสดิโกษา ด้วยชุดสูทสีเทาอ่อน เชิ้ตขางในขาว กางเกงขายาวสีเทา ก็เหมาะสมกับหน้าที่การงาน สุภาพเรียบร้อยเพียงพอในการติดตามบิดาเข้าเฝ้าฯ ประชุมราชการ พร้อมกับบรรดาเจ้านายขุนนางทั้งหลาย

นัยน์ตาของฟุ่มไม่ตาขลับเช่นชาวสยาม ด้วยเป็นสีน้ำตาลตามชาติพันธุ์บิดา ผิวออกขาวกว่าชาวเมืองโดยทั่วไป รูปร่างไม่ได้สูงใหญ่ไปกว่าชาวสยามอื่นนัก แต่ผมดำถูกจัดแต่งทรงแตกต่าง ไม่ได้สั้นเกรียนเช่นทรงหลักแจว แต่เป็นไปอย่างชาวตะวันตกในกรุงเทพฯ เสียมากกว่า

แม้รูปร่างภายนอกผิดแผกจากชาวเมืองสยาม ชาวพระนครบางกอกอยู่บ้าง แต่ตลอดเวลาสี่สิบปีหลังถือกำเนิด ฟุ่มถือเสมอว่าตนเองเป็นคนไทย ไม่มีอะไรทำให้คิดเป็นอื่น นั่นเพราะตั้งแต่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูเช่นเด็กสยามจากมารดา ดังนั้นถ้าพูดถึงความคิดความเข้าใจ และยึดถือธรรมเนียมประเพณีแล้ว ฟุ่มจึงแทบไม่ต่างจากชาวสยาม การมาเดินชมตลาดเป็นเรื่องปกติที่เขามักแวะเวียนมาบ่อยๆ พ่อค้าแม่ค้าที่นั่นรู้จักพูดจาทักทายด้วยรอยยิ้ม ฟุ่มทักทายกลับด้วยไมตรีและความเคารพไม่ต่างจากญาติผู้ใหญ่

ฟุ่มเดินต่อไปถึงวัดโพธิ์ ภายในต่างจากย่านตลาดมากนัก จากที่มีเสียงดัง และอบอวลไปด้วยกลิ่นคาวปลาและของแห้ง แต่ในพื้นที่วัดกลับสงบ ร่มเย็น หอมกรุ่นไปด้วยกลิ่นดอกพะยอม เสียงกริ่งกรังจากกระดิ่งชายคาโบสถ์แว่วมาพร้อมแรงลม ญาติโยม ทั้งรุ่นหนุ่มรุ่นมีอายุเดินถือถาดดอกไม้ธูปเทียนกันหลายคน มีฝรั่งต่างชาติเดินชมสถานที่ บ้างนั่งลงสเกิร์ตซ์ภาพสิ่งก่อสร้าง และลวดลายตกแต่งอันวิจิตร

“โณชาวคริสต์ผู้เคร่งครัดเช่นคุณจึงมาวัด ศาสนสถานแห่งพุทธศาสนา

เล่า”

ทว่าอยู่ๆ ก็มีคำถามเป็นภาษาฝรั่งเศสดังมาจากชายรูปร่างสูงโปร่ง ผมสีน้ำตาล นัยน์ตาเขียวปึกแมลงทับฉายแววมิไตรี เขาผู้นั้นสวมสูทสีขาว เสื้อกั๊กสีดำทับเชิ้ตสีครีม

“คุณแวร์แก๊งนี่เอง”

ผมรู้จักชายคนนี้ เขาคือเมอซิเออร์โรลิ่งค์ เดอ แวร์แก๊ง เป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์ เลอ ยูนิเวอร์ส อิลลูสเตร ประจำภูมิภาคนี้ เขาเป็นชาวฝรั่งเศส เคยรู้จักพบหน้ากันมาบ้างแล้วสองถึงสามครั้ง

ผมยิ้มให้ แล้วอธิบายว่า

“ก็สถานแห่งพุทธศาสนาในสยามนั้น หาใช่เพียงสถานที่สำหรับชาวพุทธเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานอันเปิดกว้างเพื่อผู้คนทุกชาติทุกศาสนามาพักพิง”

พูดแล้วชำเลื่องมองสมุดบันทึกเล่มเล็กสีดำในมืออีกฝ่าย

“แล้วคุณล่ะ มาเดินหาข่าวแถวนี้รี ไม่ทราบว่าได้เรื่องที่น่าสนใจนำไปเขียนบทความบ้างแล้วหรือยัง”

ชายฝรั่งตอบ “เมืองกรุงเทพฯ มีหลายสิ่งน่าตื่นตาตื่นใจ แปลก แตกต่างจากที่ผมคุ้นเคย เช่นรูปสลักพวกนี้...” เขาชี้ไปทางประติมากรรมที่พูดถึง “ดูเหมือนเป็นรูปสลักหินเกี่ยวกับนักบวชนักพรต กระทำวิชาการใดวิชาการหนึ่ง”

ผมมองสิ่งที่อีกฝ่ายสนใจ “อ้อ รูปแกะตัดตนสินะ แกะตัดตนเป็นวิชาการแผนไทยอย่างหนึ่ง ทำทางแต่ละท่า มีส่วนช่วยผ่อนคลายร่างกาย หรือแม้กระทั่งรักษาบางโรคก็ยิ่งได้”

“น่าสนใจนัก เห็นที่ต้องค้นคว้านำไปเขียนบทความเร็วๆ นี้” นักหนังสือพิมพ์เอ่ยด้วยสีหน้าท่าทางจริงจัง จากนั้นชวนเดินไปคุยไป

“กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์มากกว่าร้อยปี” ผมบอก “ไม่รวมความยาวนานจากสมัยอยุธยาที่ถูกใช้เป็นแม่แบบของกรุงเทพฯ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ธรรมเนียมประเพณีของชนหลากหลายเชื้อชาติพันธุ์ ล้วนแล้วแต่น่าสนใจ เชื่อได้เลยว่าหากคุณเขียนบทความถึง

บรรณานิการของเลอ ยูนิเวอร์ส อิลลูสเตรตต้องประทับใจแน่”

แวร์แก็งกรีตามองฟุ่ม “ฟังดูเหมือนคุณเชี่ยวชาญประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของเมืองสยามมากเลยนะ”

ไม่ใช่ครั้งแรกที่ฟุ่มเห็นอาการแปลกใจยามสนทนากับเพื่อนใหม่ๆ ชาวตะวันตก

“ก็ผมเป็นชาวสยาม ได้เรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์จากตำราบันทึกของพ่อ และเรื่องราวธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตจากแม่มาตลอด ย่อมรู้เป็นธรรมดา”

คนฟังพยักหน้าบ่อยๆ หลายครั้ง ฟุ่มว่า บางที เวิร์แก็งกราดหวังจะได้เห็นเขาแสดงออกว่าเป็นชาวตะวันตก หรืออย่างน้อยก็คนในบังคับของชาติตะวันตกมากกว่า อย่างไรก็ตามชายฝรั่งเศสไม่ได้แสดงความคิดเห็นนี้ออกมาให้เห็นชัดนัก เขายังเอ่ยต่อมาอย่างไร้เกียรติและยอมรับ

“เช่นนั้นแล้ว คุณจะช่วยแนะนำบอกกล่าวเรื่องราวเมืองสยามเพิ่มเติมให้ผมได้บ้างไหม”

“ยินดี” ฟุ่มตอบรับ แล้วบอกว่า “ไม่ไกลจากตรงนี้มีร้านน้ำชาของจีนตง ขอเชิญไปพัก คุยกันที่นั่นเถิด”

ฟุ่มชวนเพื่อนชาวฝรั่งเศสไปพูดคุยกันที่โรงเตี๊ยมของชาวจีน เป็นอาคารสองชั้นทั้งก่ออิฐสอปูนและเป็นไม้ มีลูกค้าจำนวนไม่น้อยนั่งกินอยู่ในร้านแล้ว แต่ยังไม่พอเหลือที่ว่าง

“เชิญขอรับ” คนของร้านรีบเข้ามาต้อนรับ “นายท่านทั้งสองจะรับอะไรดีขอรับ”

ฟุ่มขอน้ำชาพร้อมอาหารว่างอีกสองสามอย่าง จากนั้นจึงเริ่มสอบถามเพื่อนต่างชาติ

“ไม่ทราบว่าคุณมีเรื่องอะไรสนใจเป็นพิเศษอยู่หรือเปล่า”

ชายชาวฝรั่งเศสทำท่าคิด แล้วตอบว่า

“จากที่ได้พักอยู่ที่นี้สักกระยะหนึ่งแล้ว เห็นว่าเมืองสยามมีธรรมชาติงดงาม ผู้คนมีรอยยิ้ม มีไมตรี ใจบุญนัก กรุงเทพฯ เต็มไปด้วยคลองมาก

มายจนเหมือนเส้นเลือดของเมือง ผู้คนแทบเป็นส่วนหนึ่งของสายน้ำ ไม่ต่างจากเมืองเวนิสแห่งอิตาลี ถึงแม้ว่าอากาศออกจะร้อนไปสักหน่อย และยุ่งเยอะเอาเรื่องอยู่”

ฟุ่มหัวเราะ “ชาวตะวันตกหลายคนบอกอย่างนั้น แต่เชื่อเถอะว่า ยังมีหลายสิ่งที่จะสร้างความประทับใจและตื่นตันทันให้คุณ”

“เห็นจะเป็นเช่นนั้น อย่างชื่อเรียกขานนามย่านแหล่งนี้อย่างไรล่ะ” เขากวาดตามองไปนอกร้าน จากนั้นจึงหันกลับมายังคู่สนทนา “ผมนึกขึ้นได้ว่า เมื่อแรกมาที่นี่ ได้ยินว่าบริเวณนี้เรียกกันว่า ท่าเตียน พังแปลกหู ไถ่ถามเอาจากคนที่เคยพำนักอยู่ก่อน ก็ได้รับคำตอบว่า เตียน หมายถึงราบเรียบ ส่วนท่า คือฝั่งน้ำ รวมกันแล้วเท่ากับหมายความว่า ริมฝั่งน้ำที่ราบเรียบ จึงยิ่งสงสัยว่า นามนี้มีที่มาอย่างไร”

คนของร้านเดินถือถาดน้ำชามาให้ทั้งสอง ฟุ่มรินใส่จอกแล้วยกจิบนิดหนึ่ง ความร้อนกำลังดี ต่อมชุ่มคอนัก เป็นชาจากเมืองจีนแน่แท้ มิใช่ชาจากอินเดียที่พ่อค้าอังกฤษนำมาค้าในสยาม เมื่อวางจอกลง จึงเริ่มเล่า

“หากพูดกันในทางเรื่องเล่า นิทานปรัมปราแล้ว ก็ต้องบอกว่า ท่าเตียน มีเรื่องราวมาจากที่เป็นพื้นที่ต่อสู้กันของยักษ์วัดแจ้ง ซึ่งหมายถึงวัดอรุณ สถานอันมีปราสาทที่คุณเห็นอยู่ทางโน้น...” ฟุ่มหันมองไปทางปราสาทสูงอีกฟากฝั่งลำน้ำ “กับยักษ์วัดโพธิ์ ซึ่งหมายถึงวัดพระเชตุพนฯ ที่เราเพิ่งออกมา”

ชายฝรั่งเสสมองตามสถานที่ซึ่งฟุ่มแนะนำด้วยท่าทางสนใจ

“แล้วทำไมยักษ์ทั้งสองจึงต่อสู้กัน”

“เล่ากันว่า เดิมยักษ์ทั้งสองตนเป็นเพื่อนรักกัน วันหนึ่งยักษ์วัดโพธิ์ไม่มีเงิน จึงขำแม่ น้ำเจ้าพระยาไปขอยืมเงินจากยักษ์วัดแจ้ง พร้อมทั้งนัดวันใช้คืน แต่เมื่อถึงกำหนด ยักษ์วัดโพธิ์กลับไม่ยอมคืน ยักษ์ผู้ให้ยืมรอนจนทนไม่ไหว จึงขำแม่ น้ำมาทวงเงิน แต่ยักษ์ผู้ยืมไม่ยอมคืน ในที่สุดทั้งสองจึงทะเลาะถึงขั้นต่อสู้ ด้วยรูปร่างที่ใหญ่โตมหึมา กำลังมหาศาล เมื่อต่อสู้กันจึงทำให้ต้นไม้บริเวณนี้ถูกเหยียบย่ำจนล้มตายลงหมด ตามตำนานยังสรุป

ไม่ได้ว่า ยักษ์วัดไหนเป็นฝ่ายชนะ แต่หลังเลิกต่อสู้ บริเวณนั้นถึงกับราบเรียบ กลายเป็นสถานที่โล่งเตียน”

“เรื่องราวน่าสนใจ”

“แต่หากยึดเอาตามข้อมูลข้อเท็จจริงแล้ว จากที่ผมเคยไต่ถามเอาจากผู้รู้ ท่านว่าน่าจะมีต้นสายปลายเหตุให้เรียกชื่อบ้านนามเมืองแห่งนี้ว่าท่าเตียน เนื่องมาจากคำว่า ฮาเตียน ซึ่งเป็นชื่อเมืองหนึ่งในญวน ชาวญวนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสยามหลายครั้งหลายหน กระจายอยู่ทั่วไปในพระนครและธนบุรี มีชาวญวนบางคนเห็นบริเวณนี้คล้ายคลึงกับบางส่วนของดินแดนที่ตนเคยอาศัย จึงเรียกบริเวณนี้ว่า ฮาเตียน เพื่อให้คล้ายความคิดถึงถิ่นฐานเดิม ต่อมาจึงเพี้ยนเป็นสำเนียงคนไทยว่า ‘ท่าเตียน’”

“ดูเหมือนเมืองกรุงเทพฯ เป็นที่รวมของเหล่าชนหลายเชื้อชาติพันธุ์ จนยากจะแยกออกให้เด่นชัด”

พุ่มคิดว่า นอกจากเรื่องที่เล่าแล้ว ตัวของเขาเองซึ่งมีสายเลือดจากทั้งตะวันตกและตะวันออก ก็กลายเป็นหลักฐานยืนยันข้อคิดของชายฝรั่งเศษได้อย่างดี แม้หลายคนมองตัวตนของเขาเป็นอย่างไรรูปร่างที่กระเดียดไปทางชาวตะวันตกก็ตาม

“เป็นเช่นนั้นมาแต่ครั้งกรุงเก่าแล้ว ผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ทุกศาสนา ดำรงอยู่อย่างอิสระในดินแดนสยามประเทศแห่งนี้”

“เห็นที่ผมต้องหันมาสนใจดินแดนสยามอย่างจริงจังเสียแล้ว”

คำของนักหนังสือพิมพ์ทำให้พุ่มยินดี

ตอนนั้นเองพุ่มเหลือบเห็นหญิงสาวคนหนึ่งถือตะกร้า กำลังพูดจาอยู่กับแม่ค้าร้านของหวาน หล่อนหยิบชิ้นขนมจากที่ซื้อหามาชิ้นหนึ่ง เดินไปให้เด็กวัยราวเจ็ดหรือแปดขวบ ท่าทางมอมแมม ตรงหัวมุมตลาด เด็กน้อยรับขนมไปแล้วยิ้มให้ ตอนนั้นมีเสียงร้องเกี่ยวพาราสิ

“ยิ่งยลพักตร์เขาวมาลย์ตั้งนางฝัน

ลออพรรณผ่องศรีฉวีวรรณ

แม่ยอดขวัญรู้ไหมหนอพี่หรือรัก”

เป็นคำร้องจากชายวัยหนุ่มกับพวกอีกสองคนที่ยิ้มกริ่มเข้ามา พุ่มจำได้ว่าน่าจะเป็นพ่อช่วง บุตรชายของนายเสน่ห์รักษานายเวร มหาเดเล็กเก่าของกรมพระราชวังบวรสถานมงคลเดิม

แต่ท่าทางหญิงสาวไม่ได้เกรงกลัวกลุ่มชายหนุ่มที่อาจหาญมาเกี่ยวพาเท่าไร กล้าจ้องมองกลับ แล้วเดินไปด้วยท่าทางไม่สับสน แต่ปากร้องต่อคำ

“ได้สดับรับความตามคำเกี่ยว

นิกเฉลยิวใจหมายชายในฝัน

ต้องสูงส่งกว่าสูสีกร้อยพัน

คนในฝันของข้าหาใช่พี่”

“แม่มุกคนงามช่างปากคอเราะรายนัย น่าเกรงว่าต่อไปจะหาหมื่นหมื่นใดกล้ามาเกี่ยวพาวังให้แม่เป็นคู่ครองเรือน” ชายหนุ่มยังเอ่ยปากต่อ

หล่อนหยุดลง หันมาเผชิญหน้า พร้อมรอยยิ้มน้อยๆ พุดด้วยเสียงอ่อนหวาน ต่างจากเนื้อความ

“ฉันไม่เคยคิดห้วงเรื่องนี้ดอกจ๊ะ หากแม่มีบุรุษเช่นพ่อช่วงมาขอเป็นคู่ครองเรือน เห็นที่ฉันคงยอมอยู่คนเดียวเดียวโดดไปจนแก่ หรือไม่ก็เล่นเพื่อนเสียเลยดีกว่า”

ประโยคท้ายทำเอาชายหนุ่มถึงกับสะอึก ไม่กล้าตามต่อไปอีก ปล่อยให้หญิงสาวหายเข้าไปในวัดโพธิ์

พุ่มหันกลับมายังคู่สนทนาชาวตะวันตก รีบเอ่ยว่า

“ย่านนี้มีสิ่งที่น่าสนใจอีกไม่น้อย อย่างไรแล้ว เชิญคุณลองเดินชมดูเถิด เชื่อว่าจะสร้างความประทับใจแน่ เพลานี้ผมมีธุระต้องรีบไป จึงขอตัวก่อน”

“น่าเสียดายที่คุณมีธุระ แต่ก็ขอบคุณสำหรับเรื่องเล่าสนุกๆ” แม่แวย์-แก๊งยังอยากสนทนา แต่ก็ไม่คิดขัด เมื่ออีกฝ่ายเอ่ยปาก

“คราวหน้าคงได้พบกันอีก” พุ่มบอก

เมื่อปลีกตัวออกมา ชายหนุ่มรีบเข้าไปในวัดโพธิ์ทันที มองซ้ายมองขวา ไม่เห็นสตรีคนทีว่ มีแต่บรรดาญาติโยมเดินกันไปมา จึงมุ่งไปในวิหาร

พระนอน คิดว่าหล่อนอาจเข้ามากราบพระ แต่สุดท้ายก็ไม่พบ

สตรีที่พุ่มตามหาอยู่ คือน้องสาวของหลวงสวัสดิโกษา เคยพบกันมาตั้งแต่หล่อนยังไว้จุก เพลานี้เป็นนางข้าหลวงในตำหนักเสด็จพระองค์หญิง พระองค์หนึ่ง พำนักอยู่ในพระราชวังฝ่ายในมาหลายปีแล้ว ด้วยเหตุนี้พุ่มจึงไม่ค่อยได้พบหน้าหล่อน วันนี้มีโอกาสจะได้พบอีกสักครา ที่แรกคิดว่าจะออกมาพร้อมแม่ฉนวน แต่น่าเสียดายที่ไม่เป็นอย่างหวัง ครั้นมาพบโดยบังเอิญอีกที ก็คลาดกันอีกจนได้

นึกเสียใจอยู่ ไม่รู้จะหาโอกาสได้พูดเจรจากันอีกเมื่อไร คงต้องรอให้หลวงสวัสดิโกษานัดหมายกับแม่ฉนวนอีกสักครา แต่อีกนานเพียงไรละ

ก้าวข้ามธรณีประตูลิลาออกไปอย่างใจลอย ไม่ทันมองคนที่กำลังจะก้าวเท้าเข้ามา จนเกือบชนกัน

“ขอภัยขอรับ...” ชายหนุ่มรีบเอ่ยปาก ตอนนั้นเองจึงเห็นว่า คนที่อยู่ตรงหน้า คือสตรีสาวรุ่น ร่างอ่อนแอ้น ใบหน้าเรียวงามนั้นช่างคุ้นเคย

“แม่มุก...”

๒

พุ่มเห็นดวงตากลมโตสดใสใกล้ๆ แล้วใจก็เต้นแรง เรือนร่างหล่อนดูเปล่งปลั่ง ผิวพรรณนวลละมุนดูจางไม่มุกทอรัศมี โบหน้านวลไร้อำหนิ ผมดำขลับเป็นเงา ริมฝีปากสีชมพูอ่อนดูสดใสยิ่งขึ้นเมื่อผลิยิ้ม สไบสีจำปาและผ้าถุงสีเหล็กแม่เป็นเช่นเดียวกับสตรีชาววังอื่นสวมใส่ แต่สำหรับหล่อนกลับดูโดดเด่นกว่า ท่าทางขวยเขินยามอยู่ตรงหน้าเขา ช่างน่ารักน่าเอ็นดู

ในปากของหญิงสาวเอง หล่อนรู้จักชายผู้นี้ดี เช่นเดียวกับที่รู้ว่าเขามีได้เอ็นดูมิใช่ตรีเจกเช่นพี่ชายอย่างเมื่อครั้งวัยเด็ก แต่มีความรู้สึกเสนาหาถูกตาต้องใจจนมานานแล้ว หลายคราก่อนหน้านี้จึงไม่กล้าออกมาพบหน้าสักเท่าไร หากเป็นชายอื่น หล่อนคงไม่เิกเกรงยามพบหน้า กล้าทำที่ไม่ไยดี ทว่าด้วยพุ่มเป็นคนรู้จัก เป็นเพื่อนของพี่ชาย เจอหน้ากันมาแต่เด็กหรือไม่ก็ตามที่ ทำให้หล่อนไม่กล้าพูดจา แสดงออกเช่นเดียวกับที่หาญกล้าทำกับชายเจ้าชู้ประดุจคนอื่น

ดังนั้นการมาเผชิญหน้ากันลำพังเช่นนี้ มุกจึงทำตัวไม่ถูก ได้แต่ยกมือไหว้

“แม่มุกจะมาราบพระหรือจะ เซียมเถิดจ๊ะ” พุ่มเอ่ยพร้อมฉกตัวเปิดทางให้

หญิงสาวล้งเล่อยู่ในที่แรก แต่สุดท้ายก็ก้าวเข้าไป บรรยากาศภายในวิหารเย็นและสงบ มีกลิ่นธูปเคล้ากลิ่นดอกไม้สดจางๆ พระพุทธรูปองค์ใหญ่ปางไสยาสน์ตระหง่านอยู่ตรงหน้า พระเนตรขององค์ศาสดาแลดูเมตตาอบอุ่น

หญิงสาวถวายพวงมาลัยดอกกรักต่อหน้าโตะหมูปูชา พุ่มนั่งคอยอยู่ห่างๆ แลดูท่วงท่าขำขันขำน่านมดูของหล่อนแล้วก็เบิกบานใจยิ่งกว่าชมละครคณะไหนๆ เสียอีก

เมื่อเห็นหญิงสาวกราบพระเรียบร้อย จึงค่อยเขยิบเข้าไป

“ตอนแม่หนาวออกมา ไม่เห็นแม่มุก คิดว่าไม่ได้ออกมาแล้ว ไม่นึกเลยว่าจะได้พบแม่มุกที่วัดเช่นนี้”

ฟุ่มพูดพร้อมรอยยิ้มจากความรู้สึกภายในแท้จริง ขณะที่ฝ่ายหญิงสาวพยายามเก็บงำท่าที การมีชายหนุ่มเข้ามาสนทนาใกล้ชิดเช่นนี้ หล่อนทำตัวไม่ถูก จะรีบปลีกตัวหลีกหนี ไม่พูดจาสนทนาด้วยเลย ก็เกรงถูกคิดว่าตัดเยื่อขาดใย หลงลืมไมตรียามเด็ก หรือไม่ก็เห็นว่าตนเป็นคนหยิ่งยโส

นี่เป็นเหตุผลที่หล่อนใช้ตอบตัวเอง สำหรับการสนทนากับเขา

“แล้วพ่อฟุ่มมาที่นี่ด้วยธุระใดกันหรือจะ เห็นว่าพ่อฟุ่มเป็นชาวคริสต์ จึงคิดว่าคงไม่ได้มาทำบุญไหว้พระเช่นชาวพุทธทั้งหลาย” หล่อนไม่ได้สบสายตายามพูด

“พีมากับพ่อมิ่งนะ พอพ่อมิ่งปลีกตัวไปหาแม่หนาว พีมิ่งมาเดินชมตลาดท้ายวัง โชคดีได้พบแม่มุก”

“ฉันมาไหว้พระและซื้อหาของใช้ของกินเพียงเท่านั้นจะ ตั้งใจจะออกมาไม่นาน นวลก็คุยอยู่กับพีมิ่งมาหลายเพลาล้วนแล้ว เห็นที่ต้องรีบกลับ”

“ปล่อยให้พีมิ่งคุยกับแม่หนาวอีกสักน้อยเถิด ที่ผ่านมาก็ยังเกรงว่าพ่อมิ่งจะอกแตกตายด้วยคิดถึงแม่หนาว เธอมาบ่นกับพื่ออยู่หลายครั้งหลายครา”

“หากพีมิ่งอกแตกตายไปเสียจริง ฉันจะสมน้ำหน้า” หล่อนพูดแล้วยังแอบยิ้ม

ฟุ่มยิ้มกว้างจนเกือบเป็นหัวเราะ รู้ว่าเป็นคำที่เล่นที่จริงของน้องสาว ยามพูดถึงพื่อชาย ตอนนั้นเขาเห็นรอยยิ้มริมแก้มนวลยามหล่อนแยมยิ้ม ช่างชวนจ้อง เห็นแล้วหวังได้มองอีกนานๆ ไม่ปล่อยให้อีกฝ่ายมีโอกาสเอ่ยปลีกตัว

“พี่ลองคิดดู พี่กับแม่มุกไม่ได้พบพูดจากันเช่นนี้นานแล้วซีนะ ครั้งสุดท้ายก็นานอยู่ เกือบปีแล้วกระมัง ครั้งพ่อมิ่งมาพบแม่หนาวคราแรก” ฟุ่มไม่ได้รวมถึงที่เคยแอบมองอยู่ท้ายวังบางครั้งยามหล่อนออกมา

หญิงสาวนิ่งเงยบงก้มหน้า ไม่สบสายตาก็เมียงมอง

“พื่ออยากพบหน้า ได้พูดจากับแม่มุกมานานแล้ว แต่ไม่ค่อยมีโอกาส

จะมีบ้างก็ครั้งพอมิ่งมาหาแม่เนวลนี่ละ หวังว่าคราวต่อไป แม่มุกจะออกมาพร้อมแม่เนวล ให้พี่ได้พบหน้าบ้าง”

“หากฉันจะออกมา ก็มาเพื่อซื้อหาข้าวของ ทำบุญ พร้อมเนวลเท่านั้น จะให้ออกมาพูดจากับพ่อพุ่มนั้นไม่เห็นสม”

“แต่พอมิ่งก็ยังได้โอกาสสมภาพหน้าแม่เนวลอยู่หลายครา คงคลายคิดถึงได้ไม่น้อย พี่ก็หวังเช่นนั้นบ้าง” ชายหนุ่มยังไม่ยอมแพ้

หญิงสาวเปลือยเสื้อสบสายตาหวานที่มองมา ก็หน้าแดง ทำอะไรไม่ถูก อยากลุกออกไปจากวิหารก็ยังไม่กล้า

“ไม่ได้ดอกจะ ใครรู้เข้าจะถูกว่าร้ายได้ ยิ่งหากต่อไป ได้สู้ขอกันเป็นเรื่องเป็นราว เนวลคงไม่ได้ออกมาพบพี่มิ่งอีก”

ได้ยินอย่างนี้ทำให้พุ่มนึกขึ้นได้ “จริงสินะ เห็นว่าอีกไม่นานก็คงจะได้ทาบทามสู้ขอแล้ว ต่อไปแม่มุกคงได้พี่สะใภ้แล้วละ”

“สองคนรักกัน ได้ออกเรือนครองคู่ ฉันก็ดีใจด้วย”

“แต่ก่อนจะถึงวันแต่งงาน หากพอมิ่งไม่ได้พบแม่เนวลอีก ไม่รู้ว่าระหว่างนั้นจะคิดถึงจนกินไม่ได้นอนไม่หลับหรือเปล่า” พุ่มพูดเมื่อลองคิดว่าหากเป็นตนเอง คงรู้สึกไม่ต่างจากนี้แน่

“กินไม่ได้นอนไม่หลับก็ช่าง” น้องสาวไม่คิดเห็นใจพี่ชาย “เอาแต่คิดถึงคอยหาทางมาพบมาคุยกับเนวลจนไม่เป็นอันทำงาน ราชการที่ผู้ใหญ่ท่านมอบหมายไม่รู้ว่าจะเสียหายเพียงไรหรือเปล่า หากถูกลงโทษคงไม่มีใครสงสาร”

พุ่มหัวเราะว่า “ไม่หรอกจะ พี่ชายของแม่มุกเป็นคนขยัน ตั้งใจทำงานไม่เคยขาดตกบกพร่อง ผู้ใหญ่ท่านก็รัก ไม่นานยศตำแหน่งคงสูงขึ้นไปไม่ได้เป็นคนเสเพลจนเสียการเสีงานอย่างที่แม่มุกหวังดอก” แก่ต่างแทนเพื่อนแล้วย้อนกลับมานึกถึงตนเอง “แต่ เอ...หรือที่พูด แม่มุกจะหมายถึงพี่กันนะ พี่ก็มักมาพร้อมพอมิ่งบ่อยๆ”

“เปล่าจะ เปล่า” หล่อนรีบปฏิเสธ “ฉันไม่ได้หมายถึงพ่อพุ่ม ฉันว่าพี่มิ่งนั้นแหละ คงเป็นคนขอร้องให้พ่อพุ่มมาด้วย กลัวจะทำให้งานของพ่อพุ่มเสียหายได้”

ไม่รู้ทำไม ครั้นได้ยिनหล่อนรีบปฏิเสธเช่นนี้ เขากลับรู้สึกปลื้มใจอย่าง
ประหลาด “ความจริงพี่ไม่ได้มาเพราะพ่อมิ่งร้องขอให้มาหรอก พี่อยากมา
อยากได้พบหน้าแม่่มุกแม่่สักชั่วครู่ช่วยยามก็ยังมีดี หากการงานของพี่จะเสียหาย
ก็เพราะตัวพี่เอง หาใช่เพราะใครอื่น”

สายตาของเขาจับที่ดวงหน้าอ่อนเยาว์นวลเนียน ทำเอาผู้ถูกจ้องต้อง
หลบตาแก้มองปลายเท้าตัวเอง

“ออกมานานแล้ว ฉันขอตัวกลับก่อนดีกว่า” หญิงสาวหยิบตะกร้า
ลูกออกจากวิหาร พุ่มติดตามมาไม่ห่าง

“พี่ว่าสองคนนั้นคงอยากมีเวลาคุยกันอีกสักหน่อย จะปล่อยให้คุยกันอีก
หน่อยไม่ได้หรือ”

มุกรู้สึกว่หากยอมให้ฝ่ายชายเป็นผู้คุมสถานการณ์ต่อไปเห็นจะไม่ดีแน่
จึงตอบไปชัดเจน

“มิได้ดอกจ๊ะ นานไป ใครผ่านไปผ่านมาเห็นเข้า จะว่าเอาได้”

ตอนนั้นเองที่หลวงสวัสดิโกษากับนวลเดินเข้าวัดมาพบพอดี

“อ้อ นึกว่าไปไหน เห็นนวลว่า เจ้าเองก็ตั้งใจออกมาเหมือนกัน ที่แท้
ก็หลบมาพบพ่อพุ่มนี่เอง” พี่ชายแก้ง่ายออก ทำเอาน้องสาวเขินอาย รีบ
ก้าวไปยืนข้างเพื่อนร่วมตำหนัก แต่กระนั้นหล่อนก็ไม่ยอมมถูกแก้ง่ายๆ แต่
ฝ่ายเดียว โดยเฉพาะจากพี่ชายของตนด้วยแล้ว จึงได้กลับ

“ฉันออกมาซื้อของเข้าตำหนักต่างหากละพี่มิ่ง ขึ้นพี่ยังพูดอย่างนี้ ต่อ
ไปฉันจะไม่ชวนนวลออกมาแล้ว”

“โถย หยอกนิดเดียว ทำโกรธเป็นคนแก่ไปได้”

“เพลานี้สายแล้ว เรารีบกลับกันเถิด” นวลบอก “ประเดี๋ยวคุณกลิ้ง
จะว่าเอา”

หล่อนหมายถึงข้าหลวงต้นตำหนัก ผู้อาวุโสที่คอยดูแลปกครองนาง
ข้าหลวงอื่นๆ ในตำหนักเสด็จพระองค์หญิง

หลังจากพูดจาล้ำลากันอีกครู่หนึ่ง นางในวังสองคนจึงค่อยเดินจากไป
พุ่มมองตามหญิงสาวที่ลีเน่หา ในใจรู้สึกว่เวลาแห่งความสุขช่างเร็วเหลือเกิน

นี่ก็อยากให้ดวงอาทิตย์เคลื่อนคล้อยช้าลงไปกว่านี้ ให้มีเวลาเห็นหน้า สบตา เอื้อนเอ่ยวาจา กับหล่อนอีกนานๆ

แต่ก็ได้เพียงหวัง

อย่างไรก็ตามภาพแววตากลมโตคู่งาม ที่แอบหันกลับมามอง แม้เพียงเสี้ยวนาที แต่ก็กลายเป็นภาพตรึงใจ หวังเก็บไว้เพื่อคลายคิดถึงอีกหลายวันคืน จนกว่าจะได้พบหน้ากันอีกครั้ง

แต่จะเป็นวันเดือนใดกันหนอ

* * *

เมื่อแยกจากหญิงทั้งสองคนแล้ว หลวงสวัสดิโกษาจึงชวนพุ่มไปวัดชีปะขาว ย่านคลองบางกอกน้อย

เป็นเวลาก่อนเพลในตอนที่ขุนนางกระทรวงต่างประเทศนั่งคุกเข่าอยู่ต่อหน้าสฎูปเจดีย์เก็บอัฐิของพ่อ จตุรูปเทียน วางดอกไม้ แล้วสงบนิ่งเสมือนใช้เวลารำลึกถึงคุณบิดาที่มีต่อเขาตลอดทั้งชีวิต

พ่อของหลวงสวัสดิโกษาเป็นขุนนางชั้นพระ ทำราชการมาแต่ครั้งแผ่นดินก่อน ถวายงานอย่างเต็มที่มาตลอด จนกระทั่งเมื่อสามปีก่อนก็ล้มเจ็บจนสิ้นไป

“คุณพ่อทำราชการเพื่อสยามมาตลอดชีวิต เพลานี้ฉันก็จะทำคนเดียว” ขุนนางหนุ่มเอ่ยขึ้นมา พุ่มรู้สึกว่ เพื่อนกำลังพูดกับตนเอง กระนั้นก็ยังตอบกลับไป

“ท่านยินดีที่พ่อมึงทำเช่นนั้น ฉันเชื่อว่าพ่อมึงได้ทำให้ท่านภูมิใจแล้ว ทั้งเรื่องงานราชการ และหน้าที่เจ้าบ้านดูแลครอบครัว”

ลูกชายผู้อยู่ในเจดีย์บรรจกระดุกปักธูปปลงในกระถางทรายใบเล็ก จากนั้นลุกขึ้น พูดต่อมา

“แต่หากเพลานี้คุณพ่อยังมีชีวิตอยู่ คงได้เหนื่อยยากเป็นแน่”

พุ่มเข้าใจที่อีกฝ่ายหมายถึง

หลวงสวัสดิโกษายังไม่ได้พูดอะไรต่อระหว่างเดินไปท่าน้ำ กระทั่งเมื่อเรือล่องออกจากท่าได้สักครู่ใหญ่ จึงเอ่ยขึ้น

“ตั้งแต่ฝรั่งเศสมาอยู่มาอยู่กับแผ่นดินเรา สยามก็วุ่นวายมากขึ้นทุกที ฉะนั้นยังคงคิดว่า เราอยู่ของเราดี ๆ สุขสงบมาเนิ่นนาน โฉนเลยพวกมันจึงต้องมาอยู่ด้วย”

พุ่มคิดอยู่แล้วว่าอย่างไรเสีย เพื่อนก็ต้องชวนคุยเรื่องนี้ขึ้นมา เขาตอบกลับไปว่า

“ก็หลายสิบปีมานี้ชาติตะวันตกเริ่มสนใจดินแดนแถบนี้มากขึ้น โดยเฉพาะล้านช้าง ยิ่งฝรั่งเศสแล้ว เรื่องราวจากบรรดาพ่อค้า นักสำรวจที่เคยเดินทางมา ต่างก็บอกไว้ตรงกันว่า ล้านช้างเพียบพร้อมไปด้วยทรัพยากรแหล่งแร่พลอยและเหมืองทองคำมหาศาลนัก ฝรั่งเศสจึงหวังได้ครองล้านช้าง”

“มันได้ฉวยไปแล้ว ยังไม่พอใจอีกหรือ” หลวงสวัสดิโกษามีอารมณ์เสมอเมื่อพูดถึงเรื่องนี้ “คิดจะครองล้านช้างของเราอีก ไม่เพียงเท่านั้น วิธีการของมันกลับชั่วช้า ไร้เกียรติ ปากบอกประสงค์ดี คิดช่วยสยามปราบกบฏฮ่อ^๑ แต่หลังงานลุล่วง พวกมันกลับไม่ยอมถอนทหารออกจากสิบสองจุไทแล้วยังมาอ้างเหตุผลข้างๆ คูๆ ว่า สิบสองจุไทเคยเป็นของญวนมาก่อน”

“ถือเป็นจุดอ่อนของฝ่ายสยามเราที่ไร้หลักฐานไปยืนยันความเป็นเจ้าของได้ สุดท้ายจึงจำใจต้องยอมให้ฝรั่งเศสครองสิบสองจุไท” พุ่มพูด แต่ก็ยังคิดต่อไปว่า หากแม่เพลานั้นสยามมีหลักฐานยืนยันจริง ฝรั่งเศสจะยอมรับโดยดีหรือเปล่า บางทีไม่ว่าทำอย่างไร ทุกอย่างก็ต้องจบลงเช่นนี้อยู่ดี

“แต่เท่านั้นก็ไม่สาสมใจ พวกมันยังเล่นเล่ห์ ทั้งกลการเมือง คำชวนเชื่อ ฝ่ายเราหวังใช้กฎเกณฑ์สากล ให้สหรัฐอเมริกามาเป็นตัวกลาง แต่ฝรั่งเศสกลับปฏิเสธ แล้วใช้กำลังทหาร”

พุ่มรู้เรื่องนั้นดี บทความจากหนังสือพิมพ์ต่างประเทศหลายฉบับให้ความเห็นไม่ต่างจากที่เพื่อนพูด พุ่มเชื่อว่าเมื่อฝรั่งเศสตัดสินใจปฏิเสธการ

---

^๑ กบฏฮ่อ เป็นพวกที่แตกฉานชานเข็นมาจากกบฏไต้ผิง ที่ทางการจีนปราบปรามอย่างหนัก

เจรจาโดยมีคนกลาง และเลือกใช้กำลังบีบบังคับ เท่ากับว่าได้ประกาศความต้องการดินแดนสยามโดยไม่สนวิธีการ

ตัวอย่างเห็นได้ไม่ยากจากดินแดนใกล้เคียงฝั่งตะวันออก

“พอฝรั่งเศสส่งทหารเข้ารุกราน สยามก็ยอมไม่ได้ ยิ่งก่อความขัดแย้งให้หนักหนามากขึ้นเรื่อยๆ กระทั่งเรื่องล่าสุด...” พุ่มหยุดคิดหนึ่ง คิดว่าหากพูดถึงเรื่องที่ว่า คงได้คุยกันต่ออีกยาวแน่ แต่เชื่อว่าเวลานี้ไม่มีเหตุการณ์บ้านเมืองใด ที่เพื่อนอยากปรึกษาหารือกันมากเท่าเรื่องนี้อีกแล้ว จึงเอ่ยต่อให้จบกระบวนความ

“เหตุการณ์ที่แก่งเจ๊ก เมืองคำม่วน ริมน้ำโขง”

หลวงสวัสดิโกษาถอนใจยาว หัวคิ้วปรากฏร่องรอยขมวดขัด แต่ตอนนั้นเรือล่องมาถึงเรือนพอดี

* * *

บ้านของหลวงสวัสดิโกษาเป็นเรือนฝากระดาน ไม่ถึงกับใหญ่โตนัก แต่ก็ดูสะอาดตามีราศี เหมาะกับผู้อาศัยซึ่งมีไข้ไพร่แล้ว แต่เป็นขุนนางมีตำแหน่งไม่น้อยหน้าใคร เรือนหลังนี้บิดาของหลวงสวัสดิฯ ปลุกมาตั้งแต่ครั้งแผ่นดินรัชกาลก่อน เวลานั้นมีผู้อาศัยไม่มากนัก เหลือเพียงแต่หลวงสวัสดิฯ มารดา และป่าวไพร่อีกไม่กี่คนคอยช่วยดูแลบ้าน

ดอกสีเหลืองนวลจากต้นจันรว้งพรุกระจ่ายเต็มพื้นชาน สีน้าตาลไหม้ดูสวยงาม ลมพัดโชยเบาแต่สม่ำเสมอทำให้รู้สึกไม่ร้อนอบอ้าว เจ้าของบ้านทิ้งตัวนั่งลงในหอนั่ง เป็นเวลาเดียวกับที่ ‘คุณหน้าวด’ มารดาของหลวงสวัสดิฯ เดินนำเด็กสาวสองคนถือถาดของหวาน หมากพลู บุหรี่ และขันน้ำลอยดอกมะลิ ออกมาต้อนรับผู้มาเยือน

พุ่มยกมือไหว้ พุดจากันสักครู่ ท่านก็เดินหายเข้าไปทางหลังเรือน ปลอ่ยให้ชายหนุ่มสองคนคุยกันตามสบาย

ดูเหมือนหลวงสวัสดิโกษา ยังไม่คลายอารมณ์จากเรื่องที่เคยกันระหว่างล่องเรือกลับ เขาเริ่มสนทนาต่อ หลังยกขันน้ำขึ้นดื่ม

“เรื่องที่แก่งเจ๊ก มองอย่างไรฉันก็ไม่เห็นว่าคุณพระยอดเมืองขวางท่าน

ผิดตรงไหน หลวงอนุรักษย์ ถูกบีบบังคับจับกุมตัว คุณพระท่านก็เพียงแต่ไปขอตัวหลวงอนุรักษย์ คืนเท่านั้น ฝ่ายฝรั่งเศสเองเสียอีกที่ไม่ยอมประนีประนอมแข็งขืนจนเกิดเรื่อง ความจริงที่ฝรั่งเศสเอาทหารเข้ามาในประเทศเรา ก็ถือว่าเรามีสิทธิ์เต็มที่อยู่แล้วที่จะใช้กำลัง แต่คุณพระท่านก็ยอมประนีประนอม เป็นเพราะความอวดดีของนายทหารติดยศทางโน้นนั่นแหละ ฝ่ายเราแค่ป้องกันตัว จะให้เห็นเป็นความผิดคงพูดไม่ได้”

“แต่ฝรั่งเศสไม่ได้มองอย่างเรานะซี อย่างไรก็ตามเสียโกรธสู้แรงก็ถือเป็นนายทหารคนสำคัญของทางโน้น ถ้าต้องมาตายโดยฝีมือคนของฝ่ายเราในเพลานี้ เห็นที่จะยอมประนีประนอมผ่อนปรนยาก”

“ฉันว่าพวกฝรั่งเศสแค่ใช้เรื่องนี้เป็นข้ออ้างยึดเอาดินแดนของเรามากกว่า”

ฟุ่มเองเห็นไม่ต่างจากเพื่อนนัก “จะพูดอย่างนั้นก็ไม่ได้ผิดเท่าไร แต่ฝรั่งเศสจะพ่วงเอาเรื่องค่าเสียหายมาเป็นข้อเรียกร้องได้ด้วย ทำให้เราลำบากใจมากขึ้น และหากเราไม่ยอม ฝ่ายนั้นก็จะเป็นเหตุผลบอกประเทศอื่นว่าตัวเองไม่ได้รับความเป็นธรรม และเป็นฝ่ายถูกกระทำ”

“จะเรียกเอาค่าเสียหายก็ต้องพิสูจน์กันให้ได้เสียก่อนว่าเราผิด ไม่ใช่พูดเองเออเองอย่างนี้” อารมณโภจของเจ้าของบ้านเริ่มก่อขึ้นอีกครั้ง “เห็นว่าทางเราพร้อมให้นำคดีขึ้นสู่ศาล ผู้พิพากษาก็ให้เป็นชาติที่ยอมรับกัน ทำถึงขนาดนี้ แต่พวกมันก็ยังไม่ยินดี”

“ก็แน่ละ ฉันว่าฝรั่งเศสไม่ต้องการให้ผู้พิพากษาเป็นคนของชาติสากลหรอก”

หลวงสวัสดิโกษานึกแปลกใจคำของเพื่อน “พ่อฟุ่มพูดราวกับว่าพวกมันอยากให้คนของเราเป็นฝ่ายตัดสินเอง”

“ฉันคิดว่าอย่างนั้นนะ” ฟุ่มใช้เวลาคิดไตร่ตรองคำพูดเล็กน้อย แล้วจึงว่าต่อ “เพราะอย่างเราๆ ถ้าคิดอย่างไม่เข้าข้างตัวเอง ก็พอจะเห็นได้ว่าคุณพระยอดเมืองขวางไม่น่าผิด หากผู้พิพากษาเหล่านั้นตัดสินให้ฝ่ายเราถูกต้องทำให้ฝรั่งเศสลำบากใจ หาเหตุผลทำอะไรต่ออยาก แต่หากเป็นศาลของ

เราเอง ตัดสินออกมาไม่เป็นที่พอใจของฝรั่งเศส พวกเขาจะมีข้ออ้าง
ประท้วง และบอกกับประเทศอื่นๆ ว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมใช่ไหมล่ะ”

เจ้าของบ้านชยัปต์ว เอากำปั้นทุบเข้าตัวเอง พลางว่า “หากเป็น
อย่างนั้นเราก็มีแต่แก้กับแย่นะซี มันคิดทำขนาดนี้ เห็นที่ไอ้ที่จะเอาดินแดน
มันคงต้องเอาให้ได้”

“ก็น่าห่วงอยู่หรอก แต่นั่นว่าอย่างไรเสียเรื่องนี่ยังต้องใช้เวลา ผู้ใหญ่
ท่านคงมีวิธีรับมือ ฉันได้ยินมานะว่าอังกฤษพร้อมช่วยเหลือเรา เพราะ
อังกฤษไม่ค่อยพอใจฝรั่งเศสมาแต่เดิม อีกทั้งชาวอังกฤษก็มีผลประโยชน์ใน
สยามอยู่มาก จะให้ฝรั่งเศสมายึดครอง หรือทำอะไรตามใจในดินแดนนี้
เห็นจะยอมกันไม่ได้”

“ฉันก็เคยได้ยินมาเหมือนกัน” พูดแล้วขุนนางหนุ่มก็ถอนใจ “แต่บอก
ตรงๆ นะ ฉันเองก็ไม่ไว้ใจพวกอังกฤษนักดอก ประเทศเหล่านี้เปลี่ยนแปลง
ได้หากมีทางได้ประโยชน์มากกว่า”

พุ่มพยับหน้า คำของเพื่อนมีเหตุผลมากทีเดียว

“เห็นว่าเร็วๆ นี้ ทูตปาวีจะขอเผ่าย ท่านเสนาบดีต่างประเทศ ไม่พัน
ต้องมาเรียกร้องเกี่ยวกับเรื่องนี้” คนเป็นขุนนางบอก

“คงอย่างนั้น แต่สองฝ่ายพบกัน คิดทางดีก็น่าจะได้เจรจาทำความ
เข้าใจกันมากขึ้น บางทีเรื่องอาจไม่เลวร้ายอย่างที่เราคิดก็ได้” พุ่มพยายาม
มองแง่ดี

แต่เพื่อนกลับไม่ได้เห็นเช่นเดียวกัน “ฉันกลัวว่าเจ้าปาวีจะยิ่งทำให้
เรื่องแยกลงอีกนะซี” พูดแล้วถอนหายใจ หยิบกระโถนมาบ้วนน้ำหมาก

พุ่มหยุดคุยเรื่องบ้านเมือง เอ้อมหยิบขนมใส่ปาก ขนมดอกลำดวน
ของคุณหน้าวดยังหอมหวานไม่เปลี่ยนเลยไม่ว่ารับประทานครั้งใด

“แล้วเรื่องแม่ฉนวนล่ะ พ่อมิ่งได้หารือกับคุณหน้าวดว่าอย่างไรแล้วบ้าง”
เขาเปลี่ยนหัวข้อสนทนา เรื่องราชการดูจะทำให้เจ้าของบ้านเคร่งเครียด ไม่
ร่าเริงเช่นเวลาคู่กับแม่ฉนวน

ชายหนุ่มคิดถูกต้อง พอพูดถึงเรื่องนี้ เพื่อนก็เปลี่ยนสีหน้ากลับมา

ยิ้มแย้ม

“คุณแม่ท่านไปพูดกับคุณป้าพิศแล้ว อีกไม่นานคงได้เข้าไปพูดจาสู่ขอ กับผู้ใหญ่ทางแม่เนวล แล้วจากนั้นก็เข้าวัง เผ่ายเสด็จ ขอประทานอนุญาต”

“ดีแล้วละ เป็นหนุ่มแน่น มียศตำแหน่งไม่น้อยหน้า ถึงเวลามีคน มาช่วยดูแลเรือน ช่วยแบ่งเบาภาระงานของคุณ่นาวาดได้แล้ว พอแต่งกัน พอมีงขอให้แม่เนวลแต่งเข้าบ้านใหม่ล่ะ”

“ใช่ ฉันเป็นผู้ชายคนเดียวของบ้าน หากแต่งเข้าบ้านฝ่ายหญิงไป เห็นที่ทางนี้จะลำบาก อีกอย่างแม่เนวลก็เป็นลูกสาวคนรอง ลูกสาวคนโตแต่ง ลูกเขยเข้าบ้านแล้ว ถ้าแม่เนวลจะเข้ามาอยู่เรือนนี้ เห็นจะไม่มีปัญหาอะไร”

“ได้ยินอย่างนี้ฉันก็ยินดีด้วย”

หลวงสวัสดิโกษาขยับตัวเปลี่ยนท่านั่ง หยิบขนมรับประทานชิ้นหนึ่ง พุดยิ้มๆ

“แล้วพ่อพุ่มละ อายุก็ได้ต่างจากฉันนัก ไม่รู้ว่าทางบ้านของพ่อพุ่ม เตรียมมองลูกสาวบ้านไหนไว้ให้บ้างหรือยัง”

พุ่มหัวเราะรำ “ไม่หรอก ฉันเคยบอกแล้วว่าเรื่องนี้นั้นขอเลือกเอง คุณพ่อคุณแม่ท่านก็ไม่ขัด”

“แล้วมองลูกสาวบ้านไหนไว้บ้างละ จะแม่เรียกลูกสาวคุณพระพิพิธิ์ กามนักหนา จะแม่ทับทิม ลูกสาวขุนรามก็สง่างามนัก”

“ไว้ พ่อมีงจะให้ฉันไปมองใครได้”

เจ้าของบ้านหัวร่อบ้าง “นี่ถ้าแม่มุกรู้ว่าพ่อพุ่มไม่เคยคิดมองใคร นอก จากตัวหล่อนคนเดียว คงดีใจนักแล”

“เรื่องอย่างนี้ก็ต้องแล้วแต่พระเป็นเจ้าเป็นผู้กำหนด อีกอย่างสำหรับ ฉัน หากจะหมั้นหมายแต่งงาน ก็ควรเป็นจากทั้งสองคนรักกัน ไม่อยากให้เป็นเพราะถูกคลุมถุงชน”

“ดีแล้วที่พ่อพุ่มคิดอย่างนี้ เพราะฉันก็ไม่คิดบังคับใจใคร ถือว่าแล้วแต่ วาสนาของทั้งสองคน ว่าถ้าได้ต่กบาตรร่วมขันกันมา ก็คงไม่แคล้วกัน” หลวงสวัสดิโกษาหยิบขนมใส่ปากอีกชิ้น แล้วพูดต่อ “หากพ่อพุ่มรักแม่มุก

จริง ฉันก็พร้อมช่วยอยู่แล้ว”

พุ่มยิ้ม “ขอบใจมากนะพอมิ่ง”

พุ่มพออุ่นใจได้ การมีพี่ชายของหญิงที่รักมาอยู่ฝ่ายเดียวกัน น่าจะเป็นการเบิกทางที่ดี แต่อย่างไรก็ตามต้องพยายามทำให้เจ้าตัวเองมีใจให้ด้วย

และที่ลืมเสียไม่ได้ ก็เห็นจะเป็นเรื่องให้ผู้ใหญ่เอ็นดูรักใคร่ แต่เรื่องนี้นี่เองที่พุ่มยังเป็นกังวลอยู่